

Uit het boek: Hitlers Handlangers

...gemanoeuvreed. Dat was het keerpunt, dat de jaren van nederlagen en de verschrikkingen van de totale oorlog inluidde. Goebbels omschreef zijn artikelen, toespraken, circulaires, richtlijnen, dagboeken en de leiding van het ministerie van Propaganda nu als 'intellectuele oorlogvoering'. Hij zag zichzelf als een generaal, zijn ministerie als de generale staf en **zijn propagandaoorlog vond hij bijna even belangrijk als de gewapende oorlog van de Wehrmacht**. Het gebeurde vaak dat hij op een veldbed in zijn ministerie sliep en bijna dag en nacht werkte.

Naarmate de oorlog voor Duitsland ernstiger vormen aannam, raakte Goebbels er als een van de weinige Nazileiders steeds vaster van overtuigd dat een catastrofe onvermijdelijk was. Intussen namen de bombardementen op Duitsland steeds grotere vormen aan. In tegenstelling tot Hitler en Göring liet Goebbels zich overal zien waar de nood het hoogst was. Bij luchtaanvallen op Berlijn werd ook zijn eigen ambtswoning getroffen, zijn ministerie raakte zwaar beschadigd en ook zijn Gauleiterbureau leed brandschade.

De kranten, die aanvankelijk weinig aandacht mochten besteden aan de

bombardementen, werden ten slotte op bevel van Goebbels juist gedwongen er aandacht aan te besteden. Goebbels vond de term 'terreuraanval' uit.

De Duitse bevolking **werd in de waan gebracht** dat de geallieerden zonder enige provocatie hadden besloten vanuit de lucht Duitse vrouwen en kinderen om te brengen. Hij rekende daarbij op de **vergeetachtigheid van de bevolking**, die slechts enkele jaren geleden met veel enthousiasme het nieuws over een 'brandend Londen' had ontvangen.

Gedurende de laatste oorlogsjaren veranderde het taalgebruik van Goebbels. De man wiens schitterende beheersing van de Duitse taal door geen enkele nazi werd geëvenaard, beperkte zich nu tot een minimumaantal scherp omliggende zinnen. Zijn meest geliefde uitdrukkingen waren: 'Het is duidelijk dat...', 'Er bestaat geen twijfel aan dat...' en 'Inlichtingen uit de eerste hand'.

Nadat het zesde leger van veldmaarschalk Von Paulus zich in Stalingrad had overgegeven, moest het Duitse volk op de hoogte worden gesteld van deze nederlaag, waarbij ongeveer 300.000 man waren omgekomen. Goebbels stond

erop dat het nieuws onomwonden en zonder franje aan het Duitse volk zou worden bekendgemaakt. De bevolking moest weten dat het lot van het vaderland op het spel stond en ze kon kiezen tussen het bolsjewisme en de eindoverwinning.

Op 3 februari 1943 werd de totale nederlaag bij Stalingrad bekendgemaakt. Een golf van ontzetting en angst ging door het Reich. Goebbels veranderde zijn tactiek niet en in een speciale radio-uitzending werd de ramp bekendgemaakt, waarbij omfloerste trommen werden gebruikt, terwijl een orkest het melancholieke Duitse soldatenlied 'Ich hatt' einen Kameraden' speelde. Daarna kwam de radiocommentator Fritsche, Goebbels' rechterhand, voor de microfoon. Hij verfraaide niets en oefende zelfs kritiek uit.

Het Duitse volk was geschokt en ontzet. Zou Goebbels slagen? Londen en Washington twijfelden aan zijn verstand en dr. Dietrich stapte met een zenuwzinking in bed. Heinrich Himmler hield zich gereed om de hele censuur en Goebbels' ministerie over te nemen. Goebbels' experiment werd evenwel een groot succes. De bevolking verwerkte de nederlaag en begon eendrachtig samen te werken, in het geloof dat de bij de nederlaag gebrachte offers niet voor niets

waren geweest. Goebbels verkondigde: 'Het leger van gevallenen heeft de wapens niet overgegeven; het marcheert mee in de gelederen van de Duitse soldaten.' **En het Duitse volk slikte het! Vanaf dat moment kon Goebbels met de feiten doen wat hij wilde.**

Kort na deze bekendmaking wilde Goebbels dat Hitler de bevolking zou toespreken. Maar Hitler weigerde, hij wilde geen enkel podium betreden voordat de toestand was verbeterd. Goebbels moest toen zelf een grote redevoering houden om het volk tot een bovenmenselijke krachtsinspanning aan te sporen. Zijn toespraak schreef hij geheel uit. **Hij zou de mensen vragen of ze bereid waren de zwaarste offers te brengen in een 'totale oorlog'**, die Duitsland uiteindelijk de zege zou brengen.

De omstandigheden van Goebbels' toespraak, die in heel Duitsland en alle bezette gebieden over de radio te horen zou zijn, **waren zorgvuldig geregisseerd**. Het publiek bestond uit trouwe partijleden, gekleed in burgerkleren, zodat ze de indruk wekten dat hier een afvaardiging van het hele Duitse volk aanwezig was.

Bij het betreden van het tot de nok toe gevulde Sportpalast wist Goebbels dat deze ene toespraak de situatie kon redden of hopeloos verergeren. Het werd de beste toespraak van zijn leven. Hij maakte een rustige en zelfverzekerde indruk en deed het voorkomen alsof hij een intiem gesprek voerde met vrienden en familieleden. Hij draaide niet om de zaken heen maar schetste de situatie aan het front op onverbloemde wijze. Goebbels verklaarde dat de strijd aan het oostfront een gevecht was van de westerse beschaving tegen het bolsjewisme. "Tweeduizend jaar westerse beschaving staan op het spel." De meest radicale maatregelen waren volgens hem nauwelijks genoeg om de eindoverwinning te behalen.

Hij zweepte de massa op, lokte uitroepen uit en op het hoogtepunt van zijn redevoering wendde hij zich direct tot zijn toehoorders en stelde hun tien zorgvuldig geformuleerde vragen. Toen hij de vraag gesteld had of ze tot de uiterste offervaardigheid bereid waren, klonk er een duizendvoudig 'Ja!

Over de radio kon men in heel Duitsland, in alle bezette gebieden en in de hele wereld horen hoe Goebbels' vragen met een storm van bijval werden beantwoord. De vragen draaiden allemaal om

hetzelfde onderwerp. 'Was het vertrouwen van het Duitse volk in de eindoverwinning en in de Führer ongeschonden en **waren ze tot ieder offer bereid?**' Door de vele luidruchtige en geestdriftige onderbrekingen duurde het vragenstellen bijna een uur.

Aan het einde van zijn redevoering vatte Goebbels het in het kort samen: "Die Nation ist bereit, der Führer hat befohlen und wir werden ihm folgen."

Het uitzinnige publiek droeg hem op de schouders van het podium, Goebbels zelf bleef volkomen rustig. Magda en zes van zijn medewerkers wachtten hem op. Hij was schor en kon alleen nog maar fluisteren. In deze kleine kring liet Goebbels weer zijn cynische minachting voor de massa blijken: "**Wat een ongehoorde waanzin! Als ik hun had bevolen uit het raam op de vierde verdieping te springen, hadden ze het gedaan!**"

De opleving in het moreel van de Duitse bevolking was echter niet van lange duur. De niet-aflatende bombardementen van de geallieerden veranderden de Duitse steden in smeulende puinhopen. Ook Goebbels werd in zijn zorgvuldig bijgehouden dagboeken steeds somberder over de uiteindelijke afloop van de oorlog.

Op 16 mei 1943 schrijft hij naar aanleiding van zware bombardementen: 'Als dit zo doorgaat zullen we de ernstige gevolgen onder ogen moeten zien, die op de lange duur ondraaglijk zullen blijken te zijn.'

Langzamerhand raakt Goebbels ervan overtuigd dat een oorlog op twee fronten Duitsland fataal zal worden en hij dringt in gesprekken met Hitler aan op het voeren van besprekingen met een van de beide geallieerde kampen, om de oorlog tot één front te beperken.

In toespraken en artikelen beschuldigt Goebbels bepaalde groepen Duitsers ervan dat ze **het standpunt van de lafaard innemen** door aan te dringen op het openen van vredesonderhandelingen. In werkelijkheid zoekt ook Goebbels naar een manier om de steeds hopelozere situatie een halt toe te roepen.